

Verslag natuurkampeervakantie

Nieuwkoop mei 2016

KNNV/IVN Natuurkampeervakantie 5 - 8 mei 2016

in Nieuwkoop en omgeving

Deelnemers:

Hans van As
Jenny Schouten
Volkert Bakker (voorzitter)
Marja Bakker
Henk Boss
Els Boss - Ulrich
Arend Boss
Hester Boss
Claudine Holla
Ruud Kuipers
Maria Luran (excursieregelaar & verslag)
Hans Peter Reinders
Mildred Klarenbeek

Mirte Reinders
Melissa Reinders
Kennard Reinders
Jasmijn Reinders
Janny Resoort
Agnes Roomans
Ton van Rosevelt
Jeannette v. Rosevelt (admin.)
Suzanah Droog
Virry Schaafsma
Ben van Veenen
Wim van Zuilen
Rieke van Zuilen

Inhoudsopgave

Deelnemerslijst	pag. 2
Inhoudsopgave	pag. 2
Voorwoord	pag. 3
Geschiedenis Nieuwkoopse plassen	pag. 4
Excursieprogramma	pag. 6
Verslagen excursies	pag. 8
Lijsten waarnemingen	pag. 10

Voorwoord

In de Hemelvaartvakantie met een groep KNNV/IVN leden op pad naar Nieuwkoop en omgeving was voor een prachtige ervaring. We hadden schitterend weer, een mooi kampeerterrein, waar de knus met z'n allen op een veldje bij elkaar stonden, en uiteraard de natuurparels Nieuwkoopse plassen, Groene Jonker en Lusthof de Haeck op korte afstand.

In een paar korte impressies proeft u daarover iets van de sfeer die wij daar meegemaakt hebben. Jong en oud heeft zich prima vermaakt en al kanoënd, roeiend, fietsend en wandelend dit mooie gebied verkend.

De dagen werden afgesloten met choc, interessante verhalen wat men zoal had meegemaakt en aan mooie waarnemingen gezien en zelfs een vleermuizenexcursie.

Kortom, het was een geslaagd kamp en zeker voor herhaling vatbaar!!

De foto's zijn gemaakt door de familie Rosevelt, Claudine Holla en Maria Luran.

Natuurgebied de Nieuwkoopse Plassen¹

De Nieuwkoopse Plassen is een uniek laagveengebied. Natuurmonumenten kocht de eerste stukken land in het begin van de jaren 1940. Daarna werden steeds meer delen van het plassengebied als beschermd natuurgebied veiliggesteld. Inmiddels is ongeveer twee derde van de Nieuwkoopse Plassen in beheer bij Natuurmonumenten. Het ontstaan van dit unieke gebied begon echter al eeuwen geleden.

Van ontginning tot plas

In de tiende eeuw groef men sloten vanaf de oever van rivier De Meije om zo het

land te ontginnen en graan en hennep te verbouwen. Al snel ging men over op beweiding en hooilandbeheer, omdat het land te nat was voor landbouw. Vanaf de 14e eeuw nam de vraag naar brandstof toe en baggerde men het veen op dat tot turf gedroogd werd. In het landschap ontstond een patroon van lange stroken water en land. Deze worden ook wel petgaten en legakkers genoemd. Bij

heftige stormen sloegen delen van de legakkers weg. Zo ontstonden er twee grote plassen: de Noordereinder- en Zuidereinderplas.

Water wordt land

Rond 1850 is de grootschalige veenwinning gestopt, waarna natuurlijke processen weer meer invloed kregen. Verlanding, open water wordt land, is een belangrijk natuurlijk proces in de Nieuwkoopse Plassen. Open water groeit vanzelf dicht met waterplanten (verlanding). Tijdens het dichtgroeien zijn er opeenvolgend verschillende stadia; van open water naar bos. Dit heet successie. Deze verschillende soorten natuur zorgen voor een grote diversiteit aan planten en dieren in de Nieuwkoopse Plassen.

Foto: Jan Kriek

¹ Bron: www.natuurmonumenten.nl/nieuwenatuurrondnieuwkoopsepassen

Opengraven van verlande delen

Juist de vroege stadia zijn belangrijk voor veel bijzondere en bedreigde planten en dieren. Deze soorten hebben in Nederland weinig ruimte, omdat veel natuur verdwenen is. Natuurmonumenten graaft in 2012 verlande delen open zodat er weer open water ontstaat. De verlanding kan vanaf de nieuwe oevers beginnen en geeft ruimte aan onder andere libellen, orchideeën en naar voedsel zoekende purperreiger en zwarte stern.

Schakel in het Groene Hart

De Nieuwkoopse Plassen vormt een schakel in de reeks wateren in het westen van ons land. Hoewel Nederland ooit voor een groot deel uit laagveen bestond, komen zulke uitgestrekte laagveengebieden en hun bijzondere planten en dieren tegenwoordig niet veel meer voor. De huidige populaties van de bijzondere purperreiger, groenknolorchis en noordse woelmuis behoren tot de belangrijkste van Nederland. Dit geeft de Nieuwkoopse Plassen een grote (Nederlandse en Europese) waarde.

Om de schoonheid en diversiteit van dit natuurgebied te behouden, wordt er gewerkt aan nieuwe natuur rond het plassengebied. Zo ligt vlak bij de Nieuwkoopse Plassen de Groene Jonker. Dit natuurgebied met ondiepe plassen is een goede aanvulling op het plassengebied. De lepelaar haalt z'n eten uit de Groene Jonker en vindt hij een veilige slaapplek in de Nieuwkoopse Plassen.

Als je goed oplet, zie je dat het land in de Nieuwkoopse Plassen bestaat uit verschillende zones, een weerspiegeling van de verlandings stadia:

1. Om te beginnen met een zone met moerasplanten die in open water groeien, zoals riet, kleine lisdodde en moerasvaren;
2. Hierna kom je in een zone terecht waar geen open water meer is. De moerasplanten vormen hier met hun wortels en stengel- en bladresten een drijvende mat, de zudde;
3. Daarachter komt een zone met de eerste veenmossen, het jonge veenmosrietland;
4. Ten slotte komen we in het goed ontwikkelde veenmosrietland, dat vaak ook nog veert maar minder sappig is.

Excursieprogramma

Donderdag 5 mei, Hemelvaartsdag

1. **Wandeling in de Groene Jonker**, hét vogelgebied in deze streek. Tal van water- en moerasvogels broeden hier: lepelaar, blauwborst, geoorde fuut, etc. Dus een must voor vogelaars. Lengte wandeling: 3,3 kilometer

Op Hemelvaartsdag hebben we daar met 'n allen gewandeld en wel 50 vogelsoorten geteld, waaronder Bosrietzanger, Snor. Sprinkhaanzanger, Grutto, Zwarte ruiter, Bruine kiekendief, Slechtvalk, Zwarte stern.

Vrijdag 6 mei - Vaardag

1. **Kanovaartocht**, route van 8,7 kilometer = de rode route.
Hier de groep stoere kanoërs:

2. **Fluister boottocht** - zie excursieverslagen
3. **Roeiboot** - zie excursieverslag

Zaterdag 7 mei

1. **Wandeling Lusthof de Haenck.** Dit sprookjesachtige natuurgebied ten zuiden van de Nieuwkoopse plassen voert je over smalle paden langs kleurrijke mossen, over bruggetjes en langs watertjes waar gele lis en gagel staat. Er zijn legakkers met knalgele dotterbloemen en schraallandjes met orchideeën en vleesetende zonnedauw. Lengte wandeling 3,3 kilometer. Het startpunt is per fiets eenvoudig te bereiken.

2. **Fietstocht "Holland op zijn mooist".** Een tocht rondom de Nieuwkoopse plassen die voert langs schilderachtige laagland, waar de schilders van de Haagse school anderhalve eeuw geleden hun inspiratie vonden. Lengte tocht ca. 21 kilometer.

3. **Wandelroute Jos Gemmekepad door Ruygeborg.** Dit hageInieuwe natuurgebied is nog in ontwikkeling. Toch al komen hier al soorten als purperreiger, blauwborst en lepelaar foerageren.

Lengte wandeling: 2,6 kilometer.

4. **Plantenles door Janny Resoort** - zie excursieverslag

Hier 2 deelnemers die het publiek versted doen staan van hun opgedane kennis.

Excursieverslagen

Fluisterboottocht

door Ton en Jeannette van Rosevelt

Met vier volwassenen en drie kinderen - de volwassenen hadden er de handen vol aan - voeren we na een korte aanwijzing van de botenverhuurder, de 'rode' route in. Zodra we het kanaaltje in voeren werd er al een purperreiger gespot. Het begin van een betoverende tocht. De natte rietlanden stikte van de vogels, die zich ook veelvuldig lieten zien en horen.

Foto: Jan van der Greef (Natuurmonumenten)

Heel prominent waren de regenwulpen aanwezig met hun karakteristieke geluid. Halverwege de tocht werd stuurman Ton geholpen door hulpstuurman Arend. Het werd een makkie, want deze jonge knaap had de boot goed onder controle. Na de oversteek en een versnapering bij de jachthaven werd er koers gezet naar de "gele" route, welke minstens zo prachtig was.

Daar de boot om 3 uur weer ingeleverd moest worden, werd de terugtocht best spannend. Halen we het wel of net niet? Onderweg hebben we ook nog als vuilnisophaalboot gediend, daar er uit een boot voor ons een leeg sap pakje het riet in werd gegooid. Met een "drenkeling overboord" actie werd dit pakje uit het riet gevist en zo verder gevaren naar de verhuurder, waar we exact om 15.00 uur aanlegde. Precies op tijd!!

Een prachtige dag en zeker een aanrader!

Fluisterboottocht

Door Ruud Kuipers

Bij warm, zonnig weer, met matige wind, hebben we de 'rode' en 'gele' voorgeschreven routes gedaan; voor zover de wind het toeliet, zo langzaam mogelijk. Er zijn enkele aanlegplaatsen met sanitair bezocht, maar verder nergens meerpalen om aan vast te leggen, zodat we nauwelijks aan land zijn geweest om meer naar planten te kijken. Vanuit de boot is niettemin veel naar planten en vogels gekeken. Door de weldadige rust kwam het ook tot (zinnige) gesprekken. We hebben ons niet verveeld, in tegendeel.

Roeibootexcursie Nieuwkoopse Plassen

Door Ben van Veenen

Gedrieën hebben wij een roeiboot gehuurd. Waarom een roeiboot?

- Lekker zwaar
- Lekker ruim
- Lekker stabiel, je kunt gemakkelijk je benen strekken en gaan staan en over het landschap uitkijken
- Je kunt op plekken komen waar geen kano's mogen komen

Enige overeenkomst met een kano is dat het in- en uitstappen gepaard gaat met alle gevaren van dien, zeker als je op trilveen wilt uitstappen.

Plantenlesexcursie jeugd

Door Kennard Reinders

We hebben een klein stukje gefietst totdat we bij het beginpunt kwamen. Het doel van deze excursie was om de jeugd wat bij te brengen van de algemene planten. We hebben ongeveer 1 km. gelopen en veel verschillende planten geleerd. Toen we klaar waren moesten we alle opgedane kennis aan onze ouders, grootouders en andere deelnemers vertellen.

We vonden het wel leuk en leerzaam.

Lijst vogelwaarnemingen

VOGELNAMEN	EXCURSIEGEBIED					
	Groene Jonker 5 mei 2016	Nieuwkoopse Plassen 1 6 mei 2016	Nieuwkoopse Plassen 2 6 mei 2016	Roeiboot excursie NK pl. 6 mei 2016	Fietstocht 7 mei 2016	Ruygeborg 7 mei 2016
Fuut	x	x	x	x		x
Geoorde fuut	x					
Aalscholver	x	x	x	x		x
Purperreiger	x	x	x	x		
Blauwe reiger	x		x	x		x
Roerdomp	x					
Lepelaar	x	x	x			x
Ooievaar	x			x		
Knobbelzwaan	x	x	x		x	x
Nijlgans		x	x	x		x
Grauwe gans	x	x	x	x	x	x
Kolgans		x				
Brandgans	x		x	x		
Canadese gans	x	x	x	x	x	
Bergeend	x			x		x
Wilde eend	x		x	x	x	x
Smient	x					x
Krakeend	x		x	x		x
Wintertaling						x
Slobeend	x					x
Kuifeend	x	x	x	x		x
Tafeleend	x		x	x		x
Visarend				x		
Buizerd		x	x	x		
Bruine kiekendief	x	x	x	x	x	x
Slechtvalk			x			
Torenvalk				x	x	x
Fazant			x	x		x
Waterral				x		
Waterhoen			x			
Meerkoet	x		x	x		x
Scholekster	x	x		x		x
Kluut	x					
Kleine plevier						x
Kievit	x	x	x	x		x
Tureluur	x			x		x

Groenpootruiter	x					x
Oeverloper						x
Zwarte ruiter	x					
Bosruiter						x
Wulp	x		x	x		
Grutto	x					x
Kokmeeuw	x	x	x	x		x
Kleine mantelmeeuw	x		x	x		x
Stormmeeuw			x			
Visdief	x	x	x	x	x	x
Zwarte stern	x	x		x		x
Witvleugelstern				x		
Holenduif						x
Houtduif			x	x		x
Turkse tortel						x
Koekoek				x		x
Gierzwaluw				x		x
Grote bonte specht			x	x		
Boomleeuwerik						x
Boerenzwaluw	x	x	x	x		x
Huiszwaluw						x
Boompieper		x	x	x		
Witte kwikstaart	x		x			
Heggenus				x		x
Sprinkhaanzanger	x					
Snor	x		x	x		x
Kleine karekiet	x	x	x			
Bosrietzanger	x					
Rietzanger	x	x	x	x		x
Kleine spotvogel						x
Spotvogel						x
Grasmus	x					
Tuinfluitier		x	x	x	x	x
Zwartkop	x	x	x	x		x
Fitis	x	x	x	x		x
Tjiftjaf	x	x	x	x	x	
Grauwe vliegenvanger				x		
Roodborst				x		
Blauwborst				x		
Merel			x	x		x
Staartmees		x		x		
Koolmees				x		x
Pimpelmees				x		

Winterkoning	x	x	x	x		x
Rietgors	x	x	x	x		x
Vink		x	x	x		x
Groenling		x				
Huismus	x				x	x
Spreeuw	x					
Gaai			x			
Zwarte kraai		x	x			x
Kauw						x
Zwarte zwaan	x					
Kerosinevink					x	
TOTAAL	50	31	44	54	10	55

Grauwe gans

Rietgors

Lijst plantenwaarnemingen

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	DE GROENE JONKER	NIEUWKOOPSE PLASSEN	PLANTENLESEXCURSIE JEUGD
Paardenbloem		x		
Brandnetel		x		
Lisdodde		x		
Weegbree		x		
Wilgenroosje		x		
Distel		x		
Fluitenkruid		x		
Pitrus		x		
Riet		x		
Hondsdrif		x		
Boterbloem		x		
Koolzaad		x		
Witte dovennetel		x		
Madeliefje		x		
Veenpluis			x	
Kleine lisdodde			x	
Gewone dotterbloem			x	
Scherpe zegge			x	
Oeverzegge			x	
Pluimzegge			x	
Koningsvaren			x	
Echte koekoeksbloem			x	
Dagkoekoeksbloem			x	
Kale jonker			x	
Echte valeriaan			x	
Appelbes			x	
Waterdrieblad			x	
Grote vossenstaart			x	
Geknikte vossenstaart			x	
Paarse dovennetel	Lamium purpuream			x
Fluitenkruid	Anthriscus sylvestris			x
Kruipende boterbloem	Ranunculus repens			x
Pinksterbloem	Cardamine pratensis			x
Hondsdrif	Glechoma hederacea			x
Hoornbloem	Cerastium fontanum			x
Smalle weegbree	Plantago lanceolata			x
Scherpe boterbloem	Ranunculus acris			x
Veldzuring	Rumex acetosa			x
Ridderzuring	Rumex obtusifolius			x

Reukgras	Anthoxanthum odoratum	x
Raapzaad / koolzaad	Brassica rapa	x
Grote vossenstaart	Alopecurus pratensis	x
Paardenbloem	Taraxatum officinale	x
Paarse smeewortel	Symphytum officinale	x
Herderstasje	Capsella bursa -pastoris	x
Witte dovenetel	Lamium album	x

Waterdriehblad met Dotterbloem op de achtergrond

Lijst vlinderwaarnemingen

VLINDERLIJST

	DE GROENE JONKER, 5 mei	LUSTHOF DE HAECK	NIEUWKOOPSE Plassen
Dagpauwoog	x		x
Citroenvlinder		x	x
Klein geaderd witje	x	x	x
Groot geaderd witje		x	
Klein koolwitje			x
Kleine vos			x
Bont zandoogje			x

Dagpauwoog
Platbuik

Lijst libellenwaarnemingen

LIBELLENLIJST

	NIEUWKOOPSE Plassen	GROENE JONKER
Vuurjuffer	x	
Lantaarntje	x	
Smaragdlibel	x	
Groene glazenmaker	x	
Platbuik		x

